

Sygn. akt VIII U 1486/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2018 r. w Gliwicach

sprawy A. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania A. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 30 czerwca 2017 r. **nr** (...) -2016

- zmienia zaskarżoną decyzję częściowo w ten sposób, że zalicza ubezpieczonemu A. O. do wartości kapitału początkowego okresy od 1 września 1966 roku do 31 sierpnia 1970 roku i od 25 października 1971 roku do 15 listopada 1972 roku jako okresy składkowe;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego A. O. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 1486/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 czerwca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego A. O. na dzień 1 stycznia 1999 roku. Do obliczenia wartości kapitału początkowego ZUS uwzględnił 26 lat, 11 miesięcy i 26 dni okresów składkowych oraz 2 miesiące okresów nieskładkowych. Podstawa wymiaru kapitału początkowego została obliczona przy zastosowaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, który wynosił 56,54 % i został ustalony z 10 kolejnych lat kalendarzowych 1974-1983. ZUS uwzględnił okresy zatrudnienia od 1 września 1970 roku do 24 października 1971 roku, od 30 listopada 1972 roku do 1 listopada 1973 roku, od 1 grudnia 1973 roku do 31 grudnia 1998 roku. Do stażu pracy nie zaliczono okresu zatrudnienia od 1 września 1966 roku do 31 sierpnia 1970 roku i od 25 października 1971 roku do 15 listopada 1972 roku, ponieważ nie został wystarczająco udowodniony.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od powyższej decyzji i domagał się jej zmiany poprzez ustalenie kapitału początkowego przy zaliczeniu do okresów składkowych całego okresu jego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Usług (...) w K. w okresie od 1 września 1966 roku do 15 listopada 1972 roku oraz okresu zatrudnienia w (...) w T. w okresie od listopada 1972 roku do listopada 1973 roku. W ostatecznie sprecyzowanym żądaniu ubezpieczony domagał się jedynie zaliczenia okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Usług (...) w K. w okresie od 1 września 1966 roku do 31 sierpnia 1970 roku i w okresie od 25 października 1971 roku do 15 listopada 1972 roku, ponieważ pozostała część okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) i cały okres zatrudnienia w (...) zostały w zaskarżonej decyzji uznane przez ZUS za okresy składkowe. Pełnomocnik ubezpieczonego domagał się ponadto zasądzenia od organu rentowego kosztów procesu.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony podał, że wobec braku innych dokumentów jedynym dokumentem potwierdzającym jego zatrudnienie w Przedsiębiorstwie Usług (...) w K. jest karta ewidencji pracowników, a ponadto jego zatrudnienie w tym przedsiębiorstwie potwierdzają zeznania świadków, złożone w postępowaniu przed organem rentowym.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Organ rentowy podniósł że ubezpieczony nie przedłożył żadnej dokumentacji źródłowej, z której wynikałoby, że został zatrudniony na podstawie indywidualnej umowy o naukę zawodu, podczas gdy okresem składkowym może być tylko okres, gdy pracownik pobierający naukę pozostawał w stosunku pracy. Natomiast świadkowie powołani przez ubezpieczonego pracowali w Przedsiębiorstwie (...) jednocześnie z nim jedynie w okresie uwzględnionym w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. O. urodził się dnia (...), 18 lat ukończył w dniu (...).

Dnia 1 września 1966 roku A. O. rozpoczął naukę w (...) Szkole Zawodowej dla Pracujących w T. w zawodzie mechanik samochodowo-ciągnikowy. Szkołę tę ukończył dnia 21 czerwca 1969 roku. Warunkiem przyjęcia do (...) Szkoły Zawodowej dla Pracujących było uprzednie uzgodnienie przez ucznia z wybranym zakładem pracy, że uczeń będzie w nim odbywał praktyczną naukę zawodu. Gdy ubezpieczony był uczniem tej szkoły zawodowej, od dnia 1 września 1966 roku odbywał jednocześnie praktyczną naukę zawodu mechanika w Przedsiębiorstwie Usług (...) w zakładzie w T.. W tym okresie A. O. przez 3 dni w tygodniu uczył się w szkole i przez 3 dni w tygodniu pracował. Za swoją pracę otrzymywał wynagrodzenie, które w każdym kolejnym roku szkolnym zwiększało się. Przy wypłacie wynagrodzenia otrzymywał tzw. paski. W okresie wakacji korzystał z urlopu.

Bezpośrednio po ukończeniu szkoły zawodowej, A. O. został zatrudniony w Przedsiębiorstwie Usług (...) w zakładzie w T. na podstawie umowy o pracę na stanowisku mechanika. Nie miał przerwy między ukończeniem szkoły a podjęciem zatrudnienia. A. O. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, od poniedziałku do soboty, po 8 godzin dziennie. Wykonywał remonty kapitalne i bieżące samochodów. Uczył także zawodu uczniów zatrudnionych w zakładzie, między innymi W. W.. Pracę w Przedsiębiorstwie (...) zakończył 15 listopada 1972 roku. Za swoją pracę otrzymywał wynagrodzenie.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów: akt organu rentowego, wyciągu z ewidencji pracowników fizycznych Przedsiębiorstwa Usług (...) w K. (k. 25 a.s.), świadectwa ukończenia (...) Szkoły Zawodowej dla Pracujących w T. (k. 33 a.s.) oraz dowodów z zeznań świadków J. K. i W. W., a także na podstawie przesłuchania ubezpieczonego.

Sąd uznał zeznania świadków oraz przesłuchanie ubezpieczonego za wiarygodne w całości. Zeznania te były zgodne ze sobą nawzajem oraz z zapisami w ewidencji pracowników Przedsiębiorstwa (...), a jednocześnie szczerze i niewyuczone. Zeznania świadków i przesłuchanie ubezpieczonego pozwoliły na odtworzenie w sposób spójny i logiczny pełnego przebiegu zatrudnienia odwołującego w M.. J. K. jest rówieśnikiem i sąsiadem A. O., spędzał z nim wolny czas,

rozmawiał, wobec czego miał bezpośrednią wiedzę o przebiegu jego nauki i zatrudnienia, także sprzed okresu, w którym pracowali razem w Przedsiębiorstwie (...). J. K. dobrze znał zasady odbywania nauki zawodu w (...) Szkole Zawodowej dla Pracujących w T., ponieważ sam do tej szkoły uczęszczał. Jediną niespójnością pojawiającą się między zeznaniami tego świadka a twierdzeniami ubezpieczonego i zapisem ewidencji pracowników jest zeznanie przez świadka, że A. O. pracował w M. także po odejściu z tego zakładu (...), to jest po styczniu 1973 roku, jednak należy uznać, że wynika to z niepamięci i potwierdza niewyuczony charakter zeznań. Z kolei W. W. pracował razem z A. O. od września 1972 roku, kiedy świadek ten rozpoczął naukę zawodu, do listopada 1972 roku, kiedy pracę zakończył ubezpieczony. Mimo że był to krótki okres, na podstawie zeznań tego świadka można było ustalić, że A. O. pracował w M. już wcześniej, skoro w 1972 roku był tam majstrem lub czeladnikiem i uczył zawodu mechanika nowych uczniów. Natomiast A. O. był w stanie podać szczegóły swojego zatrudnienia i pracy wykonywanej w Przedsiębiorstwie (...), takie jak wysokość wynagrodzenia w poszczególnych latach, czas pracy, zakres zadań, co uwiarygadnia, że rzeczywiście tam pracował.

Wyciąg z ewidencji pracowników fizycznych stanowi dokument prywatny, jednak nie ujawniły się żadne przesłanki do kwestionowania jego autentyczności i wiarygodności jego treści, zwłaszcza że została ona potwierdzona zeznaniami świadków i samego ubezpieczonego. Wymaga podkreślenia, że z tego dokumentu, jak również z zeznań wynika, iż zatrudnienie A. O. w Przedsiębiorstwie (...) miało charakter ciągły, poczynając od rozpoczęcia nauki w szkole zawodowej. Należy tę okoliczność uznać za wiarygodną, ponieważ nie ujawniono żadnych przyczyn, dla których zakład pracy, w którym ubezpieczony odbywał praktyczną naukę zawodu, nie zawarłby z nim umowy o pracę po ukończeniu szkoły, co było powszechną praktyką. Należy mieć także na uwadze zdecydowanie większą niż obecnie stabilność zatrudnienia w latach 60. i 70. XX wieku, kiedy to pracownicy latami nie zmieniali miejsca pracy.

W ocenie Sądu brak umowy o praktyczną naukę zawodu nie powoduje, że zatrudnienie ubezpieczonego w okresie pobierania nauki w (...) Szkole Zawodowej dla Pracujących nie może zostać wykazane za pomocą innych środków dowodowych. Jeśli dokument ten istniał, mógł zostać zniszczony zgodnie z obowiązującymi uprzednio przepisami, które zobowiązywały zakłady pracy do przechowywania dokumentacji pracowników jedynie przez 12 lat. Nie może to wywoływać negatywnych skutków dla ubezpieczonego i pozbawiać go możliwości dowodzenia faktu zatrudnienia w okresie praktycznej nauki zawodu. Nie jest także konieczne, aby świadkowie byli współpracownikami ubezpieczonego w całym okresie jego zatrudnienia, skoro ich zeznania w sposób wiarygodny pozwalają na odtworzenie przebiegu jego zatrudnienia, zwłaszcza że po niemal 50 latach z pewnością trudne lub nawet niemożliwe jest odnalezienie świadków pracujących z A. O. przez cały ten okres.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Istota sporu sprowadzała się do tego, czy okres od dnia 1 września 1966 roku do dnia 31 sierpnia 1970 roku i okres od dnia 25 października 1971 roku do dnia 15 listopada 1972 roku mogą zostać zaliczone jako okresy składkowe przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego ubezpieczonego.

Zasady ustalania kapitału początkowego zostały uregulowane w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz.1383), która weszła w życie dnia 1 stycznia 1999 roku. Zgodnie z art. 174 ust. 1 powołanej ustawy, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53 z uwzględnieniem ust. 2-12. Na podstawie art. 174 ust. 2 pkt 1 ustawy przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6.

W ocenie Sądu, okres od dnia 1 września 1966 roku do dnia 21 czerwca 1969 roku, czyli okres nauki w (...) Szkole Zawodowej dla Pracujących, powinien zostać zaliczony ubezpieczonemu jako okres składkowy na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 roku okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 roku. Okoliczności ustalone w stanie faktycznym zgodnie z powołanymi dowodami wskazują, że A. O. został

zatrudniony na podstawie przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz.U. z 1958 roku Nr 45, poz. 226 ze zm.).

Młodocianymi w rozumieniu powołanej wyżej ustawy są osoby, które ukończyły 14 lat, a nie przekroczyły 18 lat życia, zgodnie z jej art. 1. Przepis art. 3 ustawy stanowił, że młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu: nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy, odbycia wstępnego stażu pracy. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy, nauka zawodu trwała od 2 do 4 lat. Na podstawie art. 9 ust. 1 zakład pracy przyjmując młodocianego na naukę zawodu, w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy był obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego. Według art. 12 ust. 1 młodociani zatrudnieni przez zakłady pracy obowiązani byli do doksztalcania się do czasu ukończenia 18 lat życia. Jeżeli młodociany nie zakończył nauki zawodu przewidzianej w art. 4 ust. 1 do ukończenia 18 lat życia, obowiązek jego doksztalcania się mógł być przedłużony nie więcej niż o 1 rok, o ile doksztalcenie dotyczyło obranego zawodu. Zgodnie z art. 12 ust. 2 młodociani przyjęci do pracy, do przyuczenia do określonej pracy lub do odbycia wstępnego stażu pracy po przyuczeniu do określonej pracy byli obowiązani, jeżeli ukończyli 8 klas szkoły podstawowej, do doksztalcania się zawodowego lub ogólnokształcącego.

Powołana ustawa regulowała także wymiar czasu pracy młodocianych. Według art. 13 ust. 1 czas pracy młodocianych w wieku od lat 15 do 16 wynosił 6 godzin na dobę i 36 godzin tygodniowo. Po myśli art. 13 ust. 2 młodocianych w wieku powyżej lat 16 obowiązywał normalny czas pracy stosowany w zakładzie pracy. Zgodnie z art. 13 ust. 3 do czasu pracy młodocianych wlicza się czas doksztalcania określonego w art. 12 ust. 2 i 3 bez względu na to, czy nauka odbywa się w godzinach pracy czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo. Zgodnie z art. 17 ust. 3 na wniosek młodocianego objętego doksztalceniem zakład pracy powinien mu udzielić urlopu w okresie ferii szkolnych. Szczególnie istotny jest przepis art. 10, który stanowił, że okresy nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy oraz wstępnego stażu pracy są okresami zatrudnienia.

Ustalenia faktyczne poczynione w niniejszej sprawie wskazują, że A. O., pobierając naukę w (...) Szkole Zawodowej dla Pracujących, był zatrudniony na zasadach określonych w powyższej ustawie. Uczył się w szkole 3 dni w tygodniu i 3 dni w tygodniu pracował. Podjął pracę, połączoną z doksztalceniem w szkole, po ukończeniu 15 roku życia. Nie ukończył szkoły przed 18 rokiem życia, to jest przed dniem 16 listopada 1968 roku, wobec czego miał prawo do zatrudnienia na zasadach określonych w ustawie jeszcze przez jeden rok i rzeczywiście ukończył szkołę dnia 21 czerwca 1969 roku. Mimo że ubezpieczony nie był w stanie przedstawić umowy o praktyczną naukę zawodu, to wszystkie ustalone okoliczności wskazują na charakter jego zatrudnienia. Praca wykonywana w Przedsiębiorstwie (...) nie była praktyką szkolną, nie odbywała się pod nadzorem nauczycieli ze szkoły, ubezpieczony otrzymywał za nią wynagrodzenie wypłacane tak, jak pracownikom, przysługiwał mu urlop, a doksztalcenie się w szkole było jego ubocznym obowiązkiem jako pracownika. Wobec czego okres nauki zawodu był okresem zatrudnienia i winien zostać uznany za okres składkowy na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Za okres składkowy należy także uznać okres zatrudnienia ubezpieczonego na podstawie umowy o pracę zawartej bezpośrednio po ukończeniu szkoły zawodowej, to jest okres od dnia 22 czerwca 1969 roku do dnia 15 listopada 1972 roku, z tym, że część tego okresu od dnia 1 września 1970 roku do dnia 24 października 1971 roku została już zaliczona przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji, wobec czego Sąd nie zmieniał decyzji w tym zakresie. Podstawą zaliczenia tego okresu jako składkowego jest art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a, który stanowi, że za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 roku na obszarze Państwa Polskiego okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową. Ubezpieczony wykazał, że był zatrudniony we wskazanym wyżej okresie, w pełnym wymiarze czasu pracy,

wobec czego okres tego zatrudnienia jest okresem składkowym i winien zostać uwzględniony przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w zaskarżonej części na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Ubezpieczony, który był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wygrał sprawę, wobec czego należał mu się zwrot poniesionych kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 180 zł ustalonej na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz. 265).

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek